

Police Academy of the Netherlands, School for Police Leadership: Able and willing? Police leaders questioning international co-operation.

Warnsveld: Politie-academie, 2004; 128 blz. (Nederlandse vertaling beschikbaar op www.spl.politieacademie.nl)

In deze publikatie zijn 14 artikelen met visies en meningen over de internationale en Europese politio-nale samenwerking gebundeld. De auteurs, Nederlandse en Belgische hogere politie-officieren, namen deel aan het door de Nederlandse Politie Academie in samenwerking met het Instituut Clingendael verzorgde leerprogramma *Internationale Politie Oriëntatie* (LIPO 1 en 2) en schreven allen daarvoor een paper. Het boek werd gepresenteerd ter gelegenheid van het Nederlands EU-voorzitterschap. Uit de bijdragen komt naar voren dat er nog te weinig affiniteit bestaat met Europese vraagstukken, terwijl deze juist een steeds belangrijker plaats innemen in het werk van de politie. Terrorisme, georganiseerde misdaad, eurovalmunterij, illegale immigratie en mensenhandel krijgen steeds meer een internationale dimensie; een gezamenlijke aanpak kan tot betere resultaten leiden. Maar het Europese aspect moet niet de aandacht afleiden van waar het uiteindelijk om gaat: binnenlandse veiligheid en het machtsmonopolie van de staat op geweldgebruik; daarom blijft de politiesamenwerking intergouvernementeel van aard. Het vinden van de juiste balans tussen de Europese aanpak en de uitsluitend binnenlandse aanpak is een kernthema waarmee de auteurs worstelen. Onder andere de volgende onderwerpen passeren de revue: de strategische visie op kennis en informatie; herdefiniëring en operationalisering van de Nederlandse aanpak van de Europese politiesamenwerking; de

praktische dimensie van de samenwerking in de Euregio Rijn-Maas; internationaal gecoördineerd politie-onderwijs; internationale rechtshulp; Europese grenspolitie; een pleidooi voor onderzoek naar politieculturen; en de toekomst van Europol. Deze bundel boordenvol ideeën wordt afgesloten met een nabeschuiving van de Belg Bruggeman: er is een groeiende interesse in Europese samenwerking onder het politiepersoneel, maar nu moeten er concrete stappen ondernomen worden om de ideeën in praktijk te brengen. (K.K.)

Gunnar Sjöstedt (red.): Professional Cultures in International Negotiation. Bridge or Rift?

New York/Oxford e.a.: Lexington Books, 2003; x + 295 blz.; \$ 25,= (paperback)/\$ 85,= (cloth)

ISBN 07391-0638-4

Deze theoretisch getinte studie, tot stand gekomen in het kader van 'the Processes of International Negotiation Network at the International Institute for Applied Systems Analysis' (Oostenrijk), gaat ervan uit dat bij internationale onderhandelingen niet alleen nationale stijlen, maar ook professionele stijlen van belang zijn en de onderhandelingen beïnvloeden. Zo maakt het verschil uit of de onderhandelaars wetenschapslieden, diplomaten dan wel militairen zijn. Het is van belang te weten of en hoe een 'beroeps-cultuur' van invloed kan zijn op de verrichtingen van staten en andere internationale actoren en hoe en in welke mate professioneel-culturele factoren bewust in strategisch en tactisch opzicht worden ingezet met als doel de resultaten van onderhandelingen in een bepaalde richting te sturen. De doeleinden van deze studie zijn tweërlei: de weg te plaveien voor verder onderzoek en de onderhandelaar meer bewust te maken van de valkuilen

en mogelijkheden van de wisselwerking tussen professioneel-culturele stijlen en de onderhandelingen zelf. (F.v.d.B.)

Charles Cogan: French Negotiating Behavior. Dealing with La Grande Nation.

Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 2003; xv + 344 blz.; \$ 17,50

ISBN 1-929223-52-8

Het Franse onderhandelingsgedrag is niet altijd begrijpelijk, en deze studie tracht licht in deze duisternis te scheppen. Auteur betoogt dat er sprake is van een aantal constanten in het Franse optreden en dat het eigenbelang daarbij een grote rol speelt. Aan de andere kant wijst hij erop dat de toenemende 'globalisering' Frankrijk niet onberoerd heeft gelaten en dat de Franse weerstand tegen het gebruik van het Engels afneemt. In dit perspectief schetst hij de culturele en historische context waarin de Franse diplomatie haar beslag kreeg en krijgt, de houding die daaruit voortvloeit en analyseert hij het Franse onderhandelingsproces. Vervolgens illustreert hij een en ander aan drie gevalstudies: het geschil in 1996-1997 over de vraag of een Europeaan (en liefst een Fransman) dan wel een Amerikaan hoofd moest worden van het Zuidelijk Commando van de NAVO in Napels; de onderhandelingen in de Verenigde Naties over de wapeninspecties in Irak van 1999-2003; en ten slotte de onderhandelingen in de Uruguay-ronde vanaf 1986 met betrekking tot landbouw en culturele goederen. Het eerste geval vertoonde een groot aantal kenmerken van de Franse diplomatie, zoals het stellen van een doel op lange termijn, het deductief te werk gaan, het overtuigd zijn van de logica van de eigen aanpak, de vorm hoger achten dan de inhoud en het niet terugschrikken voor een stoutmoedige

aanpak en bereid te zijn alleen te gaan. Het tweede geval stelde Frankrijk in staat zich op unieke wijze te distantiëren van de Verenigde Staten, zoals men al vanaf De Gaulle met wisselend succes had geprobeerd. Het optreden tijdens de Uruguay-ronde is tenslotte een schoolvoorbeeld van een Frankrijk dat boven zijn macht grijpt, zeker toen de regering-Balladur in 1993 aantrad en de Franse minister van buitenlandse zaken Alain Juppé ('the perfect image of the tough, elegant, and in-control énarque') 'spearheaded the French case on agriculture' (blz. 235). In de laatste twee hoofdstukken doet de auteur suggesties over hoe Frankrijk in onderhandelingskwesies tegemoet te treden en werpt hij een blik in de onzekere toekomst van de Frans-Amerikaanse betrekkingen. Het staat te bezien of Frankrijk, gezien de huidige stand van 'Europa', dat ondanks de vooruitgang die geboekt is nog steeds slechts een 'idee' is, bereid blijft de strijd aan te gaan 'to make itself and Europe into an equal partner of the United States'. De auteur is verbonden aan de John F. Kennedy School of Government van de Harvard Universiteit en werkte jarenlang voor de CIA. (F.v.d.B.)

Hans Akerboom: Daniel van der Meulen in Arabia Felix.

*Amsterdam: KIT publishers i.s.m. de ambassade van de Republiek Jemen in Nederland en de Koninklijke ambassade in Sana'a, Jemen, 2003; 128 blz.; € 24,50
ISBN 90-6832-193-5*

Ter ere van 25 jaar goede handelsbetrekkingen tussen Nederland en Jemen verscheen een boek over de Nederlandse consul Daniel van der Meulen in Jemen (toen nog deel van Saoedi-Arabië) van 1926 tot 1952. Het boek is gepubliceerd in twee talen, het Engels en het Arabisch. Het leest dus van links

naar rechts in het Engels en van rechts naar links in het Arabisch. Eerst wordt het leven van Van der Meulen, die gold als één van de weinige Nederlandse Midden-Oostenkenners van zijn tijd, beschreven. Van der Meulen werkte vanaf 1915 eerst als ambtenaar in Nederlands Indië. Na een studie Arabisch in 1923 vertrok hij in 1926 naar Djeddah in Jemen om daar de functie van Nederlandse consul te vervullen. Een jaar vóór zijn aanstelling waren de stammen van het Arabisch Schiereiland verenigd onder Ibn Sa'oud, inmiddels koning, met wie Van der Meulen verscheidene ontmoetingen zou hebben. In 1952 ging Van der Meulen met pensioen, waarna nog vele boeken en artikelen van zijn pen verschenen, o.a. in de *Internationale Spectator*. Daarnaast wordt in het boek een aantal reizen van Van der Meulen beschreven, die hij ondernam tijdens zijn consulaat in Saoedi-Arabië, o.a. naar Jemen en een kameeltocht naar de Hadramaut. Op deze reizen maakte hij talloze foto's, waarvan een groot deel in dit boek is afgedrukt. Ze schetsen een prachtig beeld van Jemen in de periode rond de Tweede Wereldoorlog. Niet alleen heeft hij het schitterende landschap en de indrukwekkende kunst gefotografeerd, ook 'gewone' mensen ontbreken niet in zijn fotocollectie. Het boek is van belang vanuit het oogpunt van de hedendaagse problematiek in het Midden-Oosten. De meeste problemen die Van der Meulen destijds analyseerde, zijn nog steeds actueel. (Z.E.P.)

Eva Ludemann: Gaza – We blazen uw auto even op.

Amsterdam: Uitgeverij Podium, 2002; 239 blz.; ISBN: 90-5759-324-6

Eva Ludemann: Let op je schoenzool. Etiquette van het Midden-Oosten.

*Amsterdam: Uitgeverij Podium, 2004; 127 blz.; 11,= euro
ISBN: 90-5759-056-5*

Voor wie op reis gaat naar het Midden-Oosten is het boekje *Let op je schoenzool. Etiquette van het Midden-Oosten* van Eva Ludemann een leuke manier om zich te oriënteren op de komende ervaring. Het boekje bevat – thematisch gerangschikt – een overzicht van de diverse situaties waarin men als westerling in deze regio verzeild kan raken en waarbij enige kennis van elementaire etiketteregels handig is. In welke situaties geef je een fooi? (vrijwel altijd als men daarom vraagt, maar geen grote bedragen); Hoe begroet je een oppervlakkige bekende? (eerst naar de familie vragen, de gezondheid en het werk, bij heel goede kennissen elkaar op de wang kussen, maar alleen bij hetzelfde geslacht) en hoe een volslagen vreemde? (hand schudden, maar niet bij verschillende geslachten, zelfs niet als dit mw. Verdonk is!) Hoe ding je af op een markt zonder beleedigend over te komen? (neem de tijd, sla geen kopjes thee af en geef blij van respect voor degene met wie je onderhandelt). Eva Ludemann lardeert haar etikettetips met een keur aan persoonlijke ervaringen, wetenswaardigheden en veel gebabbel om het onderwerp heen. Deze kant van *Let op je schoenzool* is precies wat het zo aardig maakt om te lezen. De beschreven etiketteregels zijn niet onverwacht en iedereen die een beetje nadenkt, kan zelf wel beredeneren hoe je je in dit soort situaties hoort te gedragen. De levendige en geestige

wijze waarop Ludemann haar verhalen opdist en voorziet van een persoonlijke noot, maakt echter dat de beschreven situaties ook echt tot leven komen. Voor nieuwkomers in het Midden-Oosten is *Let op je schoenzool* een leuk boekje omdat het de reisstemming alvast wat helpt op te roepen. Voor de meer ervaren Midden-Oostengangers is het een aanrader omdat het de eigen reisherinneringen soms heel herkenbaar weerspiegelt. Het boek bevat naast situatiebeschrijvingen en ingekaderde tekstjes over wat de Profeet in bepaalde situaties deed, ook tekeningen waarin de gebaren worden afgebeeld die je op straat tegen kunt komen. De frisse en geestige manier van schrijven hanteert Ludemann ook in het in 2002 verschenen boekje *We blazen uw auto even op*. Het is de schriftelijke weerslag van een periode van twee jaar waarin Ludemann als correspondent in Gaza woonde. In elf

korte, op zich zelf staande hoofdstukken beschrijft zij het leven in Gaza aan de hand van dagelijkse ontmoetingen met taxichauffeurs, werkloze jongeren, huisvrouwen en Palestijnse gezagsdragers. De hoofdstukken hebben de vorm van een journalistieke impressie en zijn met vaart en humor geschreven. Er worden geen ingewikkelde betogen in gehouden; achtergrondinformatie over het Israëliësch-Palestijns conflict ontbreekt. Ludemann pretendeert niet meer dan een persoonlijk verslag te schrijven over hoe zij het leven in Gaza heeft waargenomen. Achter elkaar gezet schetsen de hoofdstukken een ontluisterend – maar soms ook geestig en kleurrijk – beeld van de wijze waarop de Israëliëse belegering het dagelijks leven ontwricht, corrupte ambtenaren de bevolking koeioneren en er doorlopend gesjacherd en onderhandeld moet worden voor reisvergunningen, een baan of een andere officiële ‘gunst’.

Als er in *Wij blazen uw auto* even op al een rode draad zit, dan is dat naast de ontwrichting van de Palestijnse samenleving toch ook vooral de veerkracht en vindingrijkheid waarmee ‘gewone’ burgers de problemen telkens weer te lijf gaan. Ludemann maakt er geen geheim van waar haar sympathie ligt. De droge humor in het boekje en de nuchtere constatering over de gang van zaken in een Arabische maatschappij maken echter dat het geen vervelend of belerend verhaal wordt. De prijs, het formaat en de luchtige grondtoon van beide boekjes maken ze heel geschikt om als cadeautjes mee te nemen als u ergens op bezoek gaat. Dit is niet alleen in het Midden-Oosten (geen alcohol! Liefst een doosje met koekjes en zoetigheden, niet iets wat speciaal op de persoon van de gastvrouw is toegesneden als u een mannelijke gast bent!), maar ook in Nederland een goede etiketteregel. (E.H.)

Nieuw Clingendael Essay

Saoedi-Arabië, machtig in onmacht: *Op weg naar hervorming of naar revolutie?*

door **Leen Boer**, 49 p. Prijs: € 7,50

Onbelemmerde aanvoer van olie uit Saoedi-Arabië is van groot economisch en strategisch belang voor het Westen. Over de stabiliteit van dit land wordt de laatste jaren veel gespeculeerd. In dit nieuwe Clingendael Essay worden de factoren geanalyseerd die de stabiliteit van Saoedi-Arabië kunnen bedreigen. Aan de orde komen onder meer de interne politieke en sociaal-economische verhoudingen, gastarbeid, terrorisme, de bevolkingsgroei, de islam en het buitenlands beleid van Saoedi-Arabië. Te verwachten ontwikkelingen op korte en middellange termijn komen uiteraard eveneens aan bod, alsook beleidsopties voor Nederland en Europa. Zal Saoedi-Arabië erin slagen

tijdig hervormingen door te voeren? Of is een islamitische revolutie onafwendbaar?

Dit Essay is geschreven in het kader van de samenwerking tussen het Instituut Clingendael en de Eenheid Strategische Beleidsplanning van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De auteur, Leen Boer, is werkzaam bij deze Eenheid. Het Essay verwoordt op geen enkele wijze standpunten of beleid van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Informatie is beschikbaar via het secretariaat CESP (Clingendael European Studies Programme):
070 – 3746622/636. E-mail: cesp@clingendael.nl